

עורך „העולם הזה“ מדווח על ביקורו בירדן:

פגישות בעמאן

סם בארצות-הברית. „הוא אהר משהאלדי הקטנים“ אמר „בירדן שלי“ הוא מנה שורה של בניינים בירושלים המערבית השייכים למיש פחתו „בבית שלי גרות שלושת משפחות פולניות“ הוא אמר „הן גרות שם, ואני מרחף. כמו פרח לוטוס.“ התמונה מצאה חן בעיניו „אני פרח לוטוס. וליילה היא הפרח הלבן של ירושלים.“ הוא הצביע על שערותיה

„נא הכירו זה את זה.“ הציגה אותו ליילה. „זהו אורי אבנרי, וזה מר האלידי“ הוא נדהם. „זה שם מכובד מאוד“ אמרת. „אנחנו רק אלף שנה בירושלים!“ אמר. אחרי שלחץ את ידי בחמימות. „אבי היה ראש העיר. מר טדי קולק יושב על אותו הכיסא שעליו ישב הוא.“ הזכרת את שמו של נאליד אלי האלידי. הפרופסור הפלסטיני המפורי

בנו של אלישר ולהציגו כערכי אביה של ליילה הכטיה. הגרמנים לא באו. ואליהו אלישר הפך לימים נשיא-הכבוד של המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני. ישבתי והתווכחתי עם ליילה. שהיא פלסטינית נלהבת. על העמדות של המלך חוסיין ואש"ף. כאשר ניגש אלינו גבר קשיש. לבוש היטב ומטופח. ובידו אלתה.

לסכסך בין ישראל והמדינות הערביות. או כדי לתווך בין ערפאת והמלך. מוקדם כבוקר ביקש אותי שריהפ"גים לבקר אותו. בפיו היתה בקשה: לא לחזור הביתה דרך גשר-הירדן, דבר שי היה גורם להגברת השמועות שביקורי מהווה פריצת-דרך לקראת מצע ישרי באתני דרך קאהיר. מובן שנעניתי לבקשה זו. שהיתה בבחינת הצעה שאי אפשר לסרב לה.

רציתי שזה יהיה ביקור שקט. התכוונתי לשהות כמה ימים בירדן. לשוחח עם מי שרציתי לשוחח — אישים ירדניים ופלסטיניים — לקבל רושם על המתרחש. ולחזור לי ארץ כדי לדווח על כך לציבור. היתה לי הזמנה עומדת מאישייות ירדנית בכירה מאוד. שניתנה לפני כמה חודשים.

היו לשילטונות הירדניים גם חשי שות ביטחוניים. העובדה שאנשים הכירו אותי ברחוב וניגשו אליי. ושעל כל צעד שלי במלון מרכזי זה נתקלתי בפלסטינים שזיהו אותי — מהם נציג הדי המשאומתן עם ישראל. מהם היתנגדים לו בהרפות — הגבירה את המתה. אנשי אבונידאל ודומיהם יכלו לראות את נוכחותי כהזמנה לפיגוע. כל זה עיוות לחלוטין את מטרת ביקורי ונתן לו צביון אחר. שלא התכוונתי לו. הצטערתי על כך — הן מפני שזה הפריע לעבודתי. הן מפני שזה הביד את מארחי.

שיחה

במונית

מובן שאיני יכול לדווח על בירדן. כולו כאחת. הן שלא לפירסום „שלא לציטוט“ אוכל לי דווח רק על ההתרשמויות שאספתי על המצב המדיני העדין שנוצר עתה. על עמדות השילטונות הירדניים והמוסדות הפלסטיניים (ראה הנדון).

לא פחות חשובות ומעניינות היו פגישות עם אנשים ברחוב. ועליהן אספר להלן. הן מלמדות הרבה על האווירה. הטאיות והתיקנות. שהן המיסגרת לכל פעולה מדינית. יתכן שהן חשובות יותר מן השיחות המדיניות הטהורות.

נסעתי במונית למלון. אחרי שיחתי הראשונה עם שריהפ"גים הירדניים. כאשר שמתי לפתע לב לכך שהרדיו מכונן לבית-השידור הישראלי. „אתה פלסטיני או ירדני?“ שאלתי את הנהג הצעיר והמשופם בערבית. „מאיפה?“ „מן אליה ליל (הברון).“ „מדוע אתה מקשיב לרדיו הישראלי? האם המוסיקה טובה יותר?“ „לא. אני רוצה לשמוע מה קורה בארמה הכבושה.“ „האם האוכלוסיה בארמה הכבושה היא בעד המלך או בעד ערפאת?“ „הרוב הוא בעד ערפאת.“ השיב בלי היסוס. „ואיך זה אצל הפלסטינים בירדן?“ „אינן הברל. זה אותם הפלסטינים.“

פרח-לוטוס

מרחף

ישבתי בלובי של מלון אינטר-קונטיננטל ושוחחתי עם ליילה דיב. כתבת רויטרס.

ליילה היא אשה כסופת-שיער, כבת 50. ירושלמית. מיספחתה היתה בעלת בניין-המכס ברחוב ממילא בירושלים. בילדותה כאשר עמדה על מירפסת בית דודתה בטלבייה. היא שמעה לפתע רעם. וכשהסתכלה לאותו הכיוון ראתה את הקומות העליונות של מלון המלך דויד עולות ויורדות בענן של עשן.

כמעט שהיה לה אח יהודי. כאשר התקרבו הגרמנים לארץ. פנה אליהו אלישר אל אביה. שהיה ידידו. וביקש ממנו טובה: אם יכואו הגרמנים ויכלאו את היהודים. האם מוכן דיב לאמץ את

במיקרה טס באותו היום גם המלך חוסיין לעקבה. לכמה שעות של מנוח. הארמון המלכותי שעל הוף עקבה. בקרבת הגבול הישראלי. שוכן סמוך למלון אקווה-מארינה שבו שהיתי. כשהורתי-לעמאן קדמה לי השמועה שנפגשתי עם המלך שם — שמועה שלא היה לה שום בסיס. אך במדינה כמו ירדן. שבה מורכבת העיתונות ואינה מרווחת על דברים שאינם רצויים לשילטון. מאמינים האנשים לשמועות. ויש להן עוצמה מלהן.

אך הספקתי לעלות לחדרי במלון אינטרקונטיננטל-ירדן. כאשר התחיל הטלפון לצלצל. פלסטינים ששמעו עו על נוכחותי ביקשו להיפגש. לשר חח. להזמין אותי לבתיהם. עיתונאים מקומיים וזרים ביקשו ראיונות. אנשים הכירו אותי בטרקלין המלון וניגשו אליי.

איט מהם לא האמין שאני נמצא במקום כביקר פרטי. הכל היו משוכנעים שבאתי בשליחות מדינית סמויה. שאני נושא מסר מפי שימעות פרס למלך או לראשי-הממשלה. שום הכחשה לא הועילה. הומטרו עליי שאר לות עיתונאיות: עם מי נפגשתי? על מה שוחחתי? מה אמר שימעות פרס? מה היתה התגובה? הכחשותיי הנמרצות הן תקבלו בקרצות-יעין ובהערות בנוסח: „כמוכן. אני מבין. זה עניין עדין...“ וכך.

ביום השני או השלישי התחילו הן שאלות מחו"ל. הסוכנות הצרפתית. רויטרס. הסוכנות ורשתות-הטלוויזיה. וזה האמריקאיות ביקשו תגובה. הן דעה. ראיונות. ביום האחרון היתה התפוצצות ממש. בשעה 19.30 שידרה הטלוויזיה הישראלי בערבית כתבה על המהומה ליד הגשר. שם המתינו העיתונאים לשוא לבואי. דחיתי את שובי ביום. כדי לי קיים עוד כמה שיחות. ואיבואי גרם למתח נוסף.

בירדן צופים רבים בטלוויזיה הישראלית. הידיעה על נוכחותי בירדן הפכה נחלת הכלל. תוך דקות קיבלתי שיחות-טלפון של ירדנים שראו את הי שידור.

מדינות ערביות אחרות התחילו להן תענין. מה עושה בירדן עיתונאי ישראלי. שאינו מייצג עיתוננים זרים (כמו אמנון קפליוק, שייצג רישמית את להן מונד הצרפתי). ושהוא גם איש פוליטי ידוע? בירדן. כמו בישראל. מאמינים רבים שאני עדיין חבר-כנסת. מדוע נתנו לי השילטונות הישראליים היתר רישמי לבוא לירדן? מהו הרקע לבואי לירדן דווקא בשעה זו. כאשר יש משבר בין המלך חוסיין ואש"ף? האם זהו צעד ראשון למשאומתן ישיר בין ירדן וישראל — בשעה שהמלך עצמו מכחיש בתוקף כל כוונה לפתוח במי שאיזמתן כוה?

פרצה כמעט כהלה. העניין עלול היה להתפתח לתקרית פנים-ערבית ועוד באותו ערב נערכו התייעצויות בי דרג הבכיר ביותר. מישור התחיל ללחוש שהזמנתי עליידי אש"ף כדי

במרכז הישן של עמאן: אחת מתמונות הענק של המלך